

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๕/๒๕๕๕

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายกฤษฎางค์ นุตจรัส) ในคดีหมายเลขแดง
ที่ ย. ๑๖๐๗/๒๕๕๐ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕

สรุปข้อเท็จจริง

นายกฤษฎางค์ นุตจรัส ผู้ร้อง เป็นจำเลยในคดีหมายเลขแดงที่ ย. ๑๖๐๗/๒๕๕๐ ของ
ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ โดยมีบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ นวชนกิจ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์คดีนี้ศาล
ได้มีคำพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความแล้ว เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ต่อมา ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) (เดิม คือ ธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน))
ได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ขอสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์
โดยอ้างว่า เป็นผู้รับโอนกิจการรายหนึ่ง จากโจทก์ กรณีกระทรวงการคลังมีประกาศเมื่อวันที่ ๒๒
ธันวาคม ๒๕๕๑ ให้รวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) กับบริษัทเงินทุน
หลักทรัพย์ กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุนอีก ๑๒ แห่ง ซึ่งมีผลให้บรรดาสินทรัพย์
และหนี้สินทั้งหมดของโจทก์ (โจทก์เป็น ๑ ใน ๑๒ บริษัทเงินทุนที่ถูกควบรวมกิจการ) โอนไปเป็น
ของธนาคารไทยธนาคาร ฯ ด้วย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๘ สัตต แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๖๗ ฉ
แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจ
เครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยธนาคารไทยธนาคาร ฯ ขอให้ศาล
อนุญาตให้เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ และขอให้แก้ไขชื่อโจทก์ในคดีเป็นชื่อธนาคาร ฯ ด้วย

นายกฤษฎางค์ นุตจรัส ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ต่อศาลแพ่ง
กรุงเทพใต้ แลลงคัดค้านการขอสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ของธนาคารไทยธนาคาร ฯ โดยโต้แย้งว่า
บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดทั้งสองฉบับที่ธนาคาร ฯ อ้างนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕
วรรคหนึ่ง เพราะเป็นการจำกัดเสรีภาพในเคหาสถาน สิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และเสรีภาพในการ
ประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพ โดยให้สิทธิผู้รับโอนกิจการเข้าดำเนินการใดๆ ในคดีความ

โดยสะดวก ได้แก่ การนำพยานหลักฐานเอกสารใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว การถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่สืบไปแล้วได้ด้วย รวมทั้งสิทธิเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ทันทีด้วยโดยไม่ต้องดำเนินการใดๆ ตามขั้นตอนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นการเอาเปรียบและลิดรอนสิทธิเสรีภาพของกลุ่มความฝ้ายอื่นอย่างชัดเจน ทั้งๆ ที่สถาบันการเงินที่รับโอนกิจการสามารถใช้วิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ดำเนินการใดๆ เป็นขั้นตอนต่อไปได้ เช่น การร้องขอการตั้งผู้แทนนิติบุคคล การรับช่วงสิทธิ หรือการรับโอนสิทธิเรียกร้องซึ่งกฎหมายเดิมได้บัญญัติไว้อย่างเป็นทางการแล้ว นอกจากนั้นยังขัดต่อศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสอง เพราะเป็นกรณีที่น่ามุ่งประสงค์จะใช้บังคับแก่กรณีหนึ่งกรณีใดโดยเฉพาะ กล่าวคือ เป็นการตราขึ้นเพื่อใช้กับกรณีที่กระทรวงการคลังดำเนินการควบรวมกิจการของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ จำนวน ๑๒ แห่ง เข้ากับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และกับธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) เท่านั้น มิได้ใช้กับกรณีอื่นๆ โดยทั่วไป แต่อย่างไร ทั้งยังขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง เพราะทำให้บุคคลไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน กล่าวคือ ทำให้ผู้รับโอนกิจการ (หมายถึง ธนาคารไทยธนาคารฯ ผู้ขอสวมสิทธิ) ได้เปรียบในการดำเนินคดีนี้ เนื่องจากสามารถเข้าเป็นคู่ความในคดีนี้ได้ทันที โดยไม่ผ่านขั้นตอนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และยังสามารถถามค้านพยานที่สืบมาแล้วและคัดค้านพยานเอกสารที่ได้สืบมาแล้วได้ เป็นการเอาเปรียบคู่ความด้วยกัน จึงขอให้ศาลยกคำร้องของธนาคารไทยธนาคารฯ ที่ขอสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นของผู้ร้อง (จำเลยในคดี) ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

นายกฤษฎางค์ นุตจรัส ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ อีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๓ ว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ผู้ร้องขอสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ในคดี (หมายถึง ธนาคารไทยธนาคารฯ) ขอให้ศาลใช้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีด้วยมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ดังกล่าว จึงขอให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นของผู้ร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อจำเลยได้แย้งเกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องที่ผู้ร้องในคดีของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ (คือ ธนาคารไทยธนาคาร ฯ) ใช้อ้างอิงเพื่อขอเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ ซึ่งเป็นบทกฎหมายที่ศาลต้องใช้วินิจฉัยในการพิจารณาสั่งตามคำร้องของผู้ร้องในคดีของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ (คือ ธนาคารไทยธนาคาร ฯ) ประกอบกับจำเลยแถลงขอต่อศาลว่า กรณีเช่นนี้ยังไม่เคยมีคำวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญจำเลยต้องการให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานต่อไป

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้จึงส่งเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๔

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๖ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือ ข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

มาตรา ๒๕ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔)

พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๓๘ ทวิ ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ควบกิจการเข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงิน ไม่มีผลเป็นการโอนใบอนุญาตของธนาคารพาณิชย์เดิมไปเป็นของธนาคารพาณิชย์ใหม่หรือสถาบันการเงิน

LIRT

มาตรา ๓๘ ตี การโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดหรือบางส่วนที่สำคัญให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี

เมื่อได้รับความเห็นชอบการโอนกิจการจากรัฐมนตรีแล้ว ให้ดำเนินการโอนกิจการได้ ทั้งนี้ การโอนสิทธิเรียกร้องในการโอนกิจการนี้ไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา ๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา ๓๐๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๓๘ สัตต ในการควบกิจการของธนาคารพาณิชย์เข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงิน หรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน ถ้ามีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาล ให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการ แล้วแต่กรณี เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีดังกล่าว และอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ และในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว ก็ให้เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้น

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๖๗ เบญจ ในการควบกิจการของบริษัทหรือโอนกิจการของบริษัทให้แก่สถาบันการเงิน หากมีการโอนสินทรัพย์ที่มีหลักประกันอย่างอื่นที่มีใช้สิทธิจำนอง สิทธิจำนำ หรือสิทธิอันเกิดขึ้นแต่การค้ำประกัน ให้หลักประกันนั้นตกแก่สถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการ

มาตรา ๖๗ ฉ ในการควบกิจการของบริษัทหรือโอนกิจการของบริษัทให้แก่สถาบันการเงิน ถ้ามีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาล ให้สถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการ เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีดังกล่าว และอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ และในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว ก็ให้เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้น

ประเด็นการวินิจฉัย

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๘ สัตต และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๗ ฉ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

๑. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๘ สัตต ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่
พิจารณาแล้ว มาตรา ๓๘ สัตต กำหนดว่า ในการควบกิจการของธนาคารพาณิชย์เข้าด้วยกัน หรือควบเข้ากับสถาบันการเงิน ถ้ามีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาล ให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินที่ควบกิจการกัน เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความในคดีดังกล่าวได้ และในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว ก็ให้เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษานั้น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติที่ประกันความมั่นคงแห่งสิทธิ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น รวมทั้งจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่รับรองความเสมอภาคว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน . การที่พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๓๘ สัตต มีเหตุผลในการตราว่าจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ ให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง และเป็นกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วน อันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ มาตรา ๓๘ สัตต จึงเป็นหลักการให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความในคดีได้กรณีมีการควบกิจการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินและมีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาล หลักการและแนวทางปฏิบัติที่บัญญัติตามมาตรา ๓๘ สัตต ดังกล่าว มิได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้หรือกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แต่อย่างใด ทั้งเป็นการใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่และลูกหนี้ทุกรายเสมอกัน โดยลูกหนี้มิได้สูญเสียสิทธิที่จะต่อสู้คดีทางศาลแต่ประการใด ส่วนการปฏิบัติการชำระหนี้ย่อมถือเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่ลูกหนี้ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคำพิพากษา มาตรา ๓๘ สัตต จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แต่ประการใด

๒. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๗ ฉ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ฯ มีเหตุผลในการประกาศใช้ว่า โดยที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม

LIRT

กฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถควบกิจการ หรือโอนกิจการได้ โดยรวดเร็ว อันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวของกฎหมายทั้งสองฉบับให้มีความสอดคล้องกัน และโดยนัยเหตุผลเดียวกัน มาตรา ๖๗ ฉ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๘ สัตต และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๗ ฉ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

นายผัน จันทรปาน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ